

Léčba pooperační bolesti

Jiří Málek

Klinika anesteziologie a resuscitace 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
a Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Praha

V roce 2020 byla přijata nová definice bolesti, která ještě více zdůrazňuje její individuální charakter, významný vliv emočních a dalších faktorů na její intenzitu a míru utrpení, nutnost věnovat zvýšenou pozornost těm, kteří nemohou verbálně svůj prožitek popsat, a negativní vliv bolesti na kvalitu života. Léčba akutní pooperační bolesti patří mezi základní součásti komplexní péče o chirurgické pacienty. To dokumentuje i řada doporučení odborných společností vydaných k této problematice. Odkaz na ta nejdůležitější je uveden v seznamu literatury. V článku jsou souhrnně uvedeny základní principy přístupu k terapii a přehled nových trendů, zejména v oblasti lokoregionálních metod analgezie. V rámci multimodální analgezie jsou zmíněny její jednotlivé komponenty a možnosti kombinace farmak z různých skupin. Jsou představeny některé nové modifikace již užívaných léků a možnosti dalšího vývoje. Je zmíněna i skupina adjuvantních léků, často používaných mimo schválenou indikaci, kde v posledních letech došlo k posunu názorů na jejich užitečnost. V závěru je popsán recentní pohled na celou problematiku zlepšování kvality života pacientů po operaci a na místo, jaké v ní analgetická léčba zaujímá.

Klíčová slova: definice bolesti, pooperační analgezie, lokoregionální analgezie, systémová analgezie, multimodální analgezie, organizace léčby bolesti.

Treatment of postoperative pain

A new definition of pain was published in 2020, which further emphasizes its individual character, the significant influence of emotional and other factors on its intensity and level of suffering, the need to pay increased attention to those who cannot describe their experience verbally, and the negative impact of pain on quality of life. Treatment of acute postoperative pain is one of the essential components of comprehensive care of surgical patients. This is documented by a number of recommendations issued by medical societies on this issue. Reference to the most important ones is given in the list of literature. The basic principles of the approach to therapy and an overview of new trends, especially in the field of locoregional methods of analgesia, are summarized in this article. Within multimodal analgesia, its individual components and the possibilities of combining drugs from different groups are mentioned. Some new modifications of already used drugs and possibilities of further development are presented. The group of adjuvant drugs, often used off-label, is also mentioned. There has been a shift of opinion about their usefulness in recent years. Finally, a recent perspective on the whole issue of improving the quality of life of patients after surgery and the place of analgesic treatment in it is described.

Key words: definition of pain, postoperative analgesia, loco-regional analgesia, systemic analgesia, multimodal analgesia, organization of pain management.

Úvod

V roce 2020 přijala Mezinárodní společnost pro studium a léčbu bolesti (International Association for the Study of Pain – IASP) novou definici bolesti (1): „Bolest je nepříjemný

senzorický a emocionální prožitek spojený se skutečným či se mu podobajícím poškozením tkání“. Oproti původní definici z r. 1974 („Bolest je nepříjemný sensorický a emocionální prožitek spojený se skutečným či po-

tencionálním poškozením tkání nebo je popisována výrazy takového poškození“) se liší hlavně vynecháním části „popisována výrazy“ takže zahrnuje i osoby, které nemohou sdělovat či popisovat svůj stav. Přidáním části „či se